

Politik Bilim

Tarım-sanayi ilişkisi (4)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

“Sanayii işin içine katmadan, tarım-sanayi işbirliğini araştırma alanına uzatmadan Türkiye’de tarımın geleceğini güvence altına alabilir miyiz; birlikte düşünelim.” demiştim. Aslında, bunu bizden çok önce düşünmüş olanlar var. Onlar, Türkiye’nin tarımında yaptıkları atılımları hep tarım-sanayi işbirliği temeline oturtmuş ve bu işbirliğini araştırma alanına kadar uzatarak, başardıkları işin devamını güvence altına almak istemişlerdir. İşte size üç örnek:

İlki pancar üretimiyle ilgili. Türkiye’de hiç kimse, tarım-sanayi işbirliğinin değerini pancar üreticilerimiz kadar iyi bilemez. Pek çok çiftçimiz modern tarım ve işletme tekniklerini pancar üreticiliğiyle birlikte tanımıştır. Tanışıklığı sağlayan, kurulduğu günden beri uygulaya geldiği ‘üretici destekleriyle’ **Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.**’dir. Şirket üreticiye kimyasal gübre ve pancar tohumu dağıtır; ‘ziraî mücadele’de onun elinden tutar; ekim makinası tahsis eder; avans ödemeleriyle muhtaç olduğu nakdi sağlar; hayvanlarını beslemesi için yaş pancar posası dağıtır. Burada önemli olan, pancarın işin doğasına, tekniğine uygun olarak üretilmesinin gözetilmesi ve bunun öğretilip özümsemesinin sağlanmasıdır.

Şirketin kurucuları üreticilere sağladıkları aynî ve nakdî destekleri sağlam bir temele oturtabilmek ve pancar üretiminin sürdürülebilirliğini sağlamak için bir de araştırma enstitü kurmuşlardır. ‘**Şeker Enstitüsü**’ olarak bilinen bu kuruluşun kökeni 1932’ye dayanır. *“Temel görevi, şeker sanayininin faaliyet alanına giren bitkilerin, başta pancar olmak üzere, yeterli ve kaliteli olarak üretilmesi için gerekli bilimsel araştırma, geliştirme, inceleme, teknik yardım ve eğitim çalışmalarını yapmak; pancardan şeker üretim tekniklerinin dünyadaki gelişimini takip etmek ve işletmelerimize uygulanmasını sağlamaktır.”*

Diyeceksiniz ki, “Bak, araştırma enstitümüz de varmış ama, hektar başına alınan şeker pancarı ve şeker veriminde Türkiye hala AB ortalamalarının altında; bu yüzden de şekeri pahalıya üretiyoruz; buna ne buyrulur?” Doğru; ama suç, kurumu baştan dört başı mamur düşünüp kuranlarda mı; yoksa bu kurumsal mirasa yeterince sahip çıkıp ileriye taşıyamayanlarda mı?

İkinci örneğimiz tütün üretimi’yle ilgili. Kendisine bağlı tütün ve tütün mââmûlleri işletmeleriyle, izlediği alım politikalarıyla tütüncülüğümüzün gelişmesinde önemli payı olan; ayrıca alkollü içecek işletmeleriyle de belli tarımsal ürünler için cazip bir pazar yaratan; ama şimdilerde satıp savmaya çalıştığımız **TEKEL A.Ş.**’yi bilirsiniz. Bu sanayi kuruluşumuzun, *“ürünlerin, kalite, verim ve işletme tekniğinin geliştirilmesi için araştırma, geliştirme, ıslah gibi faaliyetlerle Türk tütününün üretilmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunmak”* amacıyla kurulmuş bir ‘**Yaprak Tütün Araştırma Enstitüsü**’ olduğunu da bilir miydiniz?

Yine diyeceksiniz ki; “İyi ki bir araştırma enstitüsü varmış; ya olmasaydı, tütüncülüğümüzün ve Türk sigarası’nın hâli nice olurdu!” Yanıtım aynı: Suçu kurucularında değil; TEKEL’i elden çıkarmaktan başka bir şey düşünmeyenlerde arayın. Araştırma, gelecek için bir iddianız varsa yapılır. Gözden çıkarılan bir kurumda böyle bir iddia kalır mı?

Üçüncü örneğimiz, misyonu *“çay ziraatını geliştirmek, çay kalitesini ıslah etmek, işlenmesini teknik esaslara göre yürütmek, iç ve dış pazar isteklerini karşılamak üzere kuru çay üretmek”* olan **ÇAYKUR**. Bu sanayi kuruluşumuzun da bir araştırma enstitüsü var: **ÇAYKUR Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü**. Kuruluşu 1924’e dayanıyor. Amacı, çay tarımında ARGE yapmak ve diğer çay üreticisi konumundaki ülkelerde çay konusunda yapılan çalışmaları izlemek, bunlardan yararlanılmasını sağlamak... Kuranlar bunu çok iyi

düşünmüşler de, gidin bakın bakalım; bu enstitüde bugün **kaç araştırmacı** çalışıyor ve bu enstitünün etkinliği nedir?

İzlenen tarım politikasını tartışırken, meseleyi en az bu güzelim kurumları yaratanlar kadar tutarlı ve üretimden araştırmaya, sanayi ile işbirliğini temel alan bütünsel bir çerçevede ele almalıyız.

CBT. 13 Haziran 2008